

LIETUVOS RESPUBLIKOS ELEKTRONINIŲ RYŠIŲ ĮSTATYMO NR. IX-2135
68 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO

AIŠKINAMASIS RAŠTAS

1. Įstatymo projekto rengimą paskatinusios priežastys, įstatymo projekto tikslai ir uždaviniai

Lietuvos Respublikos elektroninių ryšių įstatymo Nr. IX-2135 68 straipsnio pakeitimo įstatymo (toliau – Įstatymo projektas) parengimą paskatino naujas COVID-19 ligos (koronaviruso infekcijos) plitimas ir su tuo susietos grėsmės. Įstatymo projektu siekiama užtikrinti visuomenės saugumą ir asmenų sveikatą bei gyvybę valstybės lygio ekstremaliųjų situacijų metu, kai norint efektyviai suvaldyti kylančias grėsmes ir užkirsti kelią tam tikrų rizikų pasireiškimui, yra būtina stebėti faktinę asmenų, kurių judėjimas apribotas arba kurie gali patekti į nesaugią teritoriją, buvimo vietą arba jų judėjimą ir taip užtikrinti karantino režimo metu nustatytų asmenų izoliacijos taisyklių laikymąsi.

Įstatymo projekto tikslas – sudaryti teisinės prielaidas ypatingais atvejais valstybės institucijoms gauti iš elektroninių ryšių operatorių duomenis apie asmenų, kurių judėjimas apribotas arba kurie gali patekti į nesaugią teritoriją, buvimo vietą arba jų judėjimą.

2. Įstatymo projekto iniciatoriai ir rengėjai

Įstatymo projektas buvo parengtas darbo tvarka bendradarbiaujant Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanceliarijai, Ryšių reguliavimo tarnybai, Valstybinei duomenų apsaugos inspekcijai.

3. Dabartinis teisinis įstatymo projekte aptartų teisinių santykių reglamentavimas

Šiuo metu Elektroninių ryšių įstatymo 61 straipsnyje yra įtvirtinta, kad draudžiama be faktinių elektroninių ryšių paslaugų naudotojų sutikimo klausytis, įrašyti, kaupti ar kitu būdu perimti pranešimų turinį ir srauto duomenis ar su jais susipažinti, išskyrus atvejus, kai tai galima teisėtai daryti pagal šio Įstatymo 66 ir 77 straipsnius. Be faktinių elektroninių ryšių paslaugų naudotojų sutikimo draudžiama atskleisti elektroninių ryšių tinklais perduodamų pranešimų turinį ir (ar) susijusius srauto duomenis arba sudaryti sąlygas sužinoti tokią informaciją ir (ar) susijusius srauto duomenis, išskyrus įstatymo nustatytus atvejus. Ūkio subjektai, teikiantys elektroninių ryšių tinklus ir (arba) paslaugas, privalo įstatymų nustatyta tvarka turimą ir nusikalstamoms veikoms užkardyti, tirti, nustatyti reikalingą informaciją pateikti kriminalinės žvalgybos pagrindinėms institucijoms, Vyriausybės nurodytoms ikiteisminio tyrimo įstaigoms, prokurorui, teismui ar teisėjui. Taip pat Elektroninių ryšių įstatymo 77 straipsnyje nurodoma, kad ūkio subjektai, teikiantys elektroninių ryšių tinklus ir (arba) paslaugas, įstatymų nustatyta tvarka teikia žvalgybos institucijoms informaciją, reikalingą prognozuoti, nustatyti ar šalinti grėsmes, galinčias turėti reikšmės valstybės suverenitetui, teritorijos neliečiamybei ir vientisumui, konstitucinei santvarkai, valstybės interesams, gynybinei ar ekonominei galiai. Šią informaciją ūkio subjektai, teikiantys elektroninių ryšių tinklus ir (arba) paslaugas, neatlygintinai teikia žvalgybos, kriminalinės žvalgybos pagrindinėms institucijoms, Vyriausybės nurodytoms ikiteisminio tyrimo įstaigoms pagal jų paklausimus elektroniniu būdu ir nedelsdami. Vyriausybės nurodytos ikiteisminio tyrimo įstaigos Vyriausybės nustatyta tvarka organizuoja ir sudaro galimybę gauti šią informaciją savo padaliniams ir (arba) kitoms ikiteisminio tyrimo įstaigoms.

Tačiau nei vienas iš šių Elektroninių ryšių įstatymo straipsnių nenumato galimybės karo, nepaprastosios padėties, valstybės lygio ekstremaliosios situacijos ar teritorijų karantino metu panaudoti vietos nustatymo duomenis ir (ar) srauto duomenis, siekiant užtikrinti visuomenės saugumą, asmenų sveikatą ir gyvybę ir, kaip šiuo metu aktualiu atveju, įgalinti pažangius technologinius sprendimus, siekiant apriboti COVID-19 ligos plitimą.

4. Naujos teisinio reglamentavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama

Siūloma Elektroninių ryšių įstatymo 68 straipsnį papildyti nauja dalimi, numatančia teisę Vyriausybės ekstremaliųjų situacijų komisijos įgaliotai institucijai gauti asmenų vietos nustatymo duomenis ir (ar) srauto duomenis, kai siekiant užtikrinti visuomenės saugumą ir asmenų sveikatą karo, nepaprastosios padėties, valstybės lygio ekstremaliosios situacijos ar teritorijų karantino metu, būtina stebėti asmenų buvimo vietą ar jų judėjimą, o kitų priemonių naudojimas negalimas ar netikslingas. Taip pat siūloma nustatyti, kad vietos nustatymo duomenų ir (ar) srauto duomenų teikimas nutraukiamas, o gauti ir tvarkomi duomenys nedelsiant sunaikinami, kai atšaukiama karo, nepaprastoji padėtis, valstybės lygio ekstremalioji situacija ar teritorijų karantinas arba kai jie nebereikalingi tikslams, dėl kurių buvo tvarkomi. Vietos nustatymo duomenys ir (ar) srauto duomenys renkami, kaupiami ir tvarkomi įgaliotos institucijos (duomenų valdytojo) nustatyta tvarka.

Priėmus Įstatymo projektą bus sudarytas teisinis pagrindas ypatingų aplinkybių atvejais gauti duomenis panaudojus elektroninių ryšių priemones, kurie galėtų sumažinti kylančias rizikas visuomenės saugumui, asmenų sveikatai ar galimus neigiamus padarinius. Šių sąlygų sudarymas užtikrintų efektyvų ekstremalios situacijos valdymą, gautų duomenų pagrindu atlikta analizė sudarytų prielaidas pagrįstiems sprendimams priimti.

5. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai (jeigu rengiant įstatymo projektą toks vertinimas turi būti atliktas ir jo rezultatai nepateikiami atskiru dokumentu), galimos neigiamos priimtų įstatymų pasekmės ir kokių priemonių reikėtų imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta

Numatoma, kad Įstatymo projektas neturės neigiamų pasekmių.

6. Galima priimto įstatymo įtaka kriminogeninei situacijai, korupcijai

Įstatymo projektas neturės įtakos kriminogeninei situacijai ir korupcijai.

7. Galima priimto įstatymo įtaka verslo sąlygoms ir jo plėtrai

Įstatymo priėmimas esminės įtakos verslo sąlygoms ir jo plėtrai neturės, nes įpareigojimas elektroninių ryšių operatoriams teikti duomenis bus nustatytas tik išskirtinėmis sąlygomis ir ribotą laiką, t. y. karo, nepaprastosios padėties, valstybės lygio ekstremaliosios situacijos ar teritorijų karantino metu.

8. Įstatymo inkorporavimas į teisinę sistemą, galiojantys teisės aktai, kuriuos būtina pakeisti ar panaikinti, priėmus teikiamą įstatymo projektą

Siekiant į teisinę sistemą inkorporuoti priimtą įstatymo projektą, galiojančių įstatymų keisti ar jų panaikinti arba priimti naujų nebūtina.

9. Įstatymo projekto atitiktis Valstybinės kalbos, Įstatymų ir kitų teisės norminių aktų rengimo tvarkos įstatymų reikalavimams ir bendrinės lietuvių kalbos normoms, sąvokų ir terminų įvertinimas

Įstatymo projektas parengtas laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos įstatymo, Lietuvos Respublikos įstatymų ir kitų teisės norminių aktų rengimo tvarkos įstatymo reikalavimų ir atitinka bendrinės lietuvių kalbos normas.

10. Įstatymo projekto atitiktis Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatomis ir Europos Sąjungos teisei

Įstatymo projektas atitinka Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir Europos Sąjungos dokumentus.

11. Įstatymui įgyvendinti reikalingi įgyvendinamieji teisės aktai, šių aktų rengėjai

Priėmus Įstatymo projektą įgyvendinamųjų teisės aktų rengti nereikės. Valstybės institucija, įgalioji gauti duomenis, turės parengti tvarką, pagal kurią vietos nustatymo duomenys ir (ar) srauto duomenys bus renkami, kaupiami ir tvarkomi.

12. Kiek valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų pareikalaus ar leis sutaupyti įstatymo įgyvendinimas

Valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės fondų lėšų įstatymo įgyvendinimas nereikalauja. Įstatymo projekte numatyta, kad operatoriai duomenis teiks neatlygintinai.

13. Įstatymo projekto rengimo metu gauti specialistų vertinimai ir išvados

Dėl įstatymo projekto specialistų vertinimų, rekomendacijų ar išvadų negauta.

14. Reikšminiai šio įstatymo projekto žodžiai

Reikšminiai žodžiai, kurių reikia šiam projektui įtraukti į kompiuterinę sistemą, įskaitant reikšminius žodžius pagal Europos žodyną *Eurovoc*: „*ekstremali situacija*“, „*karantinas*“, „*nepaprastoji padėtis*“, „*ekstremalus įvykis*“, „*užkrečiamosios ligos*“.

15. Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai

Dėl šalyje paskelbtos ekstremalios situacijos ir karantino įstatymo projektą prašoma svarstyti ypatingos skubos tvarka.
